

Vlaams
Parlement

stuk **2273** (2013-2014) – Nr. 1
ingediend op 7 november 2013 (2013-2014)

Gedachtewisseling

over de stand van zaken van de uitvoering
van de resolutie van 7 juli 2011
betreffende het beheersen van wateroverlast
in het kader van een integraal waterbeleid

Verslag

namens de Verenigde Commissies voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
en voor Mobiliteit en Openbare Werken
uitgebracht door mevrouw Gwenny De Vroe

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed:

Voorzitter: de heer Bart Martens.

Vaste leden:

de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyskens, de dames Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
de heren Bart Martens, Jurgen Vanlerberghe;
mevrouw Tine Eerlingen, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:

de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heren Johan Sauwens, Jan Verfaillie;
mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Steve D'Hulster, mevrouw Michèle Hostekint;
de heren Piet De Bruyn, Marius Meremans;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

Samenstelling van de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken:

Voorzitter: de heer Jan Peumans.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heer Dirk de Kort, de dames Els Kindt, Griet Smaers;
de heren Pieter Huybrechts, Jan Penris, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de heren Marino Keulen, Egbert Lachaert;
de heren Steve D'Hulster, Jan Roegiers;
mevrouw Lies Jans, de heer Jan Peumans;
de heer Peter Reekmans;
de heer Björn Rzoska.

Plaatsvervangers:

mevrouw Caroline Bastiaens, de heren Ward Kennes, Johan Sauwens, Marc Van de Vijver;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Johan Deckmyn, mevrouw Katleen Martens;
de dames Annick De Ridder, Lydia Peeters;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
de heer Bart De Wever, mevrouw Tine Eerlingen;
de heer Lode Vereeck;
de heer Dirk Peeters.

INHOUD

I. Inleidende uiteenzetting	4
1. De nodige lessen trekken	4
2. Waterkwantiteitsbeheer	4
3. Vasthouden van water aan de bron stimuleren.....	7
4. Waterbergend vermogen in overstromingsgevoelige gebieden vrijwaren	9
5. Investeringsprojecten, infrastructuurwerken en onderhoudswerken.....	10
6. Vereenvoudiging van de plannen, structuren en procedures.....	14
7. Versterking juridische instrumenten	14
8. Crisisbeheer optimaliseren.....	15
9. Watersysteemkennis verbeteren en ontsluiten	16
10. Interne staatsvorming waterbeleid.....	17
II. Bespreking	17
1. Vragen en opmerkingen.....	17
2. Antwoorden	20
3. Replieken.....	22
Gebruikte afkortingen	25
Bijlage: Bijkomende antwoorden op de vragen naar aanleiding van de gedachte- wisseling over de stand van zaken van de uitvoering van de resolutie van 7 juli 2011 betreffende het beheersen van wateroverlast in het kader van een integraal waterbeleid.....	27
Elektronische bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Verenigde Commissies voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed en voor Mobiliteit en Openbare Werken hielden op 15 oktober 2013 een tweede gedachtewisseling over de stand van zaken van de uitvoering van de resolutie van 7 juli 2011 betreffende het beheersen van wateroverlast in het kader van een integraal waterbeleid (*Parl.St.* VI.Parl. 2010-11, nr. 1221/2).

Een eerdere gedachtewisseling over de uitvoering van deze resolutie vond plaats op 18 september 2012 (*Parl.St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 1750/1).

De resolutie van 7 juli 2011 vloeide voort uit de hoorzittingen die in de verenigde commissies werden gehouden naar aanleiding van de overstromingen in Vlaanderen in de winter van 2010-2011 (*Parl.St.* VI.Parl. 2010-11, nr. 1120/1).

Het tweede rapport van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid over de ‘Opvolging van de uitvoering van de globale evaluatie overstromingen 2010 en de resolutie wateroverlast’ evenals de presentatie van mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, zijn op de [dossierpagina](#) van dit stuk op www.vlaamsparlement.be te raadplegen.

Als bijlage bij dit verslag zijn de gecoördineerde antwoorden opgenomen op vragen die tijdens de gedachtewisseling niet onmiddellijk konden worden beantwoord.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING

Minister *Joke Schauvliege* geeft de toelichting niet alleen in eigen naam, maar ook namens mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, en de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, die eveneens bevoegd zijn voor bepaalde aspecten van het waterbeleid.

1. De nodige lessen trekken

De aanleiding tot de resolutie van 7 juli 2011 was de wateroverlast van de winter 2010-11. Direct na de feiten hebben de diensten een grondige analyse uitgevoerd. Dat heeft uiteindelijk geleid tot de resolutie van het Vlaams Parlement.

De eerste aanbeveling van de resolutie luidde dat er uit de problemen van wateroverlast lessen moesten worden getrokken. Dit heeft geleid tot een globale evaluatie van de feiten, een actieplan en een geregelde rapportering in voortgangsrapporten. De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid heeft in juli 2013 haar tweede voortgangsrapport uitgebracht. De eerste aanbeveling van de resolutie werd daarmee dus uitgevoerd.

2. Waterkwantiteitsbeheer

De tweede aanbeveling luidde dat de drietrapsstrategie voor hemelwater en het principe Ruimte voor Water zouden moeten worden aangevuld met een beleid gericht op het beheeren van de overstromingsrisico's.

In Vlaanderen is de Overstromingsrichtlijn (richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's) in het begin van deze regeerperiode omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid (decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid). Het overstromingsrisicobeheer gebeurt concreet in stroomgebiedbeheerplannen, de Ontwikkelingsschets voor het Schelde-estuarium 2010, het geactualiseerde Sigmaplan en het Geïntegreerd Kustveiligheidsplan. Het beheeren van de waterkwantiteit impliceert het beheersen van het teveel aan water en het ter beschikking houden van water, zowel in de binnenwateren als aan de kust.

Waterkwantiteitsbeheer door bescherming van de kust

De bescherming van de kust behoort tot de bevoegdheid van minister Crevits. De Vlaamse Regering heeft op 10 juli 2011 het Masterplan Kustveiligheid goedgekeurd. Dat plan is bedoeld om de Vlaamse kust en de kusthavens te beschermen tegen de superstormvloed die eens om de duizend jaar voorkomt. Het masterplan moet ervoor zorgen dat de veiligheid van de bewoning in de kustzone en in het laaggelegen achterland verzekerd is tot 2050. Daarom wordt ook rekening gehouden met de verwachte zeespiegelstijging tot 2050. Het plan wordt uiteraard gefaseerd uitgevoerd. De meest kritische zones worden bij voorrang aangepakt. De totale kostprijs wordt geraamd op 300 miljoen euro. Jaarlijks wordt meer dan 29 miljoen euro geïnvesteerd in zeewering.

De voornaamste maatregel langs de kust is de zandsuppletie waarmee de stranden worden versterkt. Dit is een zachte maatregel. Waar nodig wordt dit aangevuld met harde maatregelen langs de zeedijken, namelijk waterkeringen of zeewaartse uitbouw van de zeedijk. Deze harde maatregelen worden uitgewerkt in overleg met de kustgemeenten die ook bijdragen aan de financiering ervan. Dat laatste houdt vooral verband met de architectonische verfraaiing. Ook de Vlaamse Bouwmeester wordt bij het ontwerp van deze maatregelen ingeschakeld. Rond de kusthavens wordt er ook in waterkeringen voorzien, behalve dan in Nieuwpoort waar een stormvloedkering zal worden gebouwd die de havenmond kan afsluiten.

Zandsuppleties werden reeds uitgevoerd in De Panne en Koksijde. In Koksijde werd eveneens de duinophoging ter hoogte van de Gilles Scotttlaan met heraanleg van de weg voltooid.

De studie van de stormvloedkering over de havenmond van Nieuwpoort is lopende. Deze studie zou midden 2014 voltooid zijn.

De noodzakelijke suppletiewerken in Middelkerke-Bad en Westende-Bad zijn aanbesteed en zullen aansluitend aan de suppletiewerken in Oostende worden uitgevoerd. De werken in Middelkerke worden gecombineerd met maatregelen op de zeedijk.

Voor de bescherming van Oostende-Centrum langs de zeedijk voorzag men in twee maatregelen, namelijk suppletiewerken en renovatie. De renovatiewerken zijn voltooid. Het ging om een renovatie van de Albert I-promenade met een mobiele waterkering en van het Zeeheldenplein met golfdempende uitbouw van de zeedijk. In september 2013 zijn er belangrijke suppletiewerken aangevat in de zone Oostende-Centrum, Oostende-West, Mariakerke en Raversijde.

De suppletiewerken te Oostende en Middelkerke omvatten ongeveer 2,9 miljoen kubieke meter zand. Dat is ongeveer dertig percent van de totale hoeveelheid zand die nodig is voor het Masterplan Kustveiligheid.

De zandsuppletie te Wenduine bedroeg meer dan 700.000 kubieke meter. Tot vóór deze zandsuppletie was Wenduine een van de meest kritische zones langs de Vlaamse kust. De werken te Wenduine worden gecombineerd met waterkeringen bij de rotonde en de zeedijk. Het ontwerp van deze waterkering is afgewerkt. De aanbesteding is voorzien voor de eerste helft van 2014.

De ontwerpstudie van de waterkering rond de jachthaven van Blankenberge is gestart. De Vlaamse Bouwmeester is betrokken bij het architecturale luik ervan.

De bouw van de waterkeringen in de haven van Zeebrugge werd in twee fasen opgesplitst. Dit jaar wordt de eerste fase langs de Kustbaan aanbesteed. De tweede fase rond de jacht-

haven en het centrum vraagt verdere architecturale uitwerking, in afstemming met de stad Brugge.

De kustsecties die nog niet versterkt zijn in het kader van het Masterplan Kustveiligheid kunnen een onaanvaardbaar hoog risico van overstromingen vertonen door afkalving van het strand. Dat is gebleken bij het jaarlijkse nazicht van de veiligheid van de kustzone tegen overstromingen. Op die kwetsbare plaatsen moeten noodsuppleties worden uitgevoerd. Andere stranden moeten onderhouden worden om het bestaande veiligheidsniveau te handhaven. In 2013 gebeurt er een dergelijke suppletie in Duinbergen, Knokke en Westende.

De website Vlaamse Hydrografie draagt bij tot de bescherming van de bevolking en van het patrimonium door het uitgeven van een stormvloedwaarschuwing. Bij stormvloed wordt de bevolking geïnformeerd via de website van het kustweerbericht. De jaarlijkse stormvloedwaarschuwingsbrochure beschrijft ook de werkwijze en de instanties die worden verwittigd.

Waterkwantiteitsbeheer in de binnenwateren

Voor het beheer van de waterkwantiteit van de binnenwateren geldt de drietrapsstrategie: vasthouden, bergen en dan pas afvoeren. Het algemene uitgangsprincipe is dat de mogelijke negatieve gevolgen van de afvoer van hemelwater niet mogen worden afgewenteld op een stroomafwaarts gelegen gebied. De neerslag wordt zo veel en zo lang mogelijk vastgehouden waar hij valt, aan de bron dus. Als brongerichte maatregelen ontoereikend zijn, dan moet het water bij hevige regenval kunnen overstromen in valleigebieden. Aangezien in het dichtbevolkte Vlaanderen de ruimte voor het watersysteem beperkt is, zoeken de waterbeheerders, planmatig en in overleg met alle betrokken sectoren, naar extra buffermogelijkheden langsheen de beken en rivieren.

Als vasthouden en bergen ontoereikend is, moet het water op een vlotte en veilige manier worden afgevoerd naar waterlopen stroomafwaarts. De waterbeheerder doet dit door pompen te installeren, stuwen aan te passen, bruggen te verhogen, sedimentvangen te installeren, lokaal sediment te ruimen of te baggeren en kruid te ruimen. Met de waterbeheerders wordt er binnen de budgettaire marges gezorgd voor de uitvoering van de plannen en voor het dagelijkse beheer van de waterlopen. Op het Vlaamse niveau zijn dat voor de bevaarbare waterlopen de Waterwegen en Zeekanaal NV, nv De Scheepvaart en het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust. De onbevaarbare waterlopen van eerste categorie worden door de Vlaamse Milieumaatschappij beheerd. De concrete maatregelen op de waterlopen worden in detail beschreven bij aanbeveling vijf.

Door een combinatie van de maatregelen vasthouden, bergen, afvoeren en beschermen zal men de schade die wordt veroorzaakt door overstromingen in zekere mate kunnen inperken. Toch zijn niet alle risico's uit te sluiten. Daarom zijn er betrouwbare voorspellings- en waarschuwingssystemen nodig. Dat is de vierde aanvullende trap bij de drietrapsstrategie. Voor de onbevaarbare waterlopen werkte de VMM een meerjarenproject uit voor de onderbouwing van de overstromingsrisicobeheerplannen. Dit project biedt een methodiek om verschillende maatregelen en acties te evalueren op basis van een risicoanalyse. Dat vergt een beleidstransitie naar meerlaagse waterveiligheid. Om het risico op overstroming te verminderen is een combinatie van maatregelen nodig die betrekking hebben op drie lagen, namelijk preventie, protectie en paraatheid, de drie P's dus. Dat vergt een gedeelde verantwoordelijkheid van waterbeheerders, ruimtelijke planners, crisisdiensten en burgers.

Concreet werkt dat project aan overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten voor de onbevaarbare waterlopen. Overstromingsgevaarkaarten tonen de fysische eigenschappen van overstromingen, zoals de verwachte overstromingsfrequentie, de stijghoogte en de waterdiepte. Overstromingsrisicokaarten brengen de gevolgen van overstromingen voor bevolking, bedrijven, infrastructuur, natuur en het cultureel erfgoed in kaart. Op dit moment worden de definitieve geïntegreerde overstromingskaarten voor de bevaarbare en onbevaarbare waterlopen afgewerkt. Om de afstemming tussen de methodiek voor de bevaarbare en onbevaarbare waterlopen te waarborgen, werden de overstromingskaarten eerst opgemaakt voor het pilotobekken van de IJzer. De integratie van de afzonderlijke modelresultaten tot één enkele globale overstromingskaart werd daarbij getoetst. In uitvoering van de Overstromingsrichtlijn zullen de kaarten op het einde van 2013 beschikbaar zijn. Vanaf begin 2014 zullen ze ook raadpleegbaar zijn via de nieuwe Vlaamse portaalsite voor overstromingen, namelijk www.waterinfo.be.

Intussen wordt ook gewerkt aan het formuleren van de overstromingsrisicobeheerdoelstellingen. Dit zijn gebiedsgerichte doelstellingen om de risico's en de schade in Vlaanderen tot een aanvaardbaar niveau te beperken. Een studie ter onderbouwing daarvan is lopende. De eerste resultaten worden verwacht op het einde van 2013. Het is de bedoeling om te komen tot een kader met generieke doelstellingen die algemeen geldig zijn in Vlaanderen. Dit algemene kader krijgt een verdere gebiedsspecifieke uitwerking via de stroomgebiedbeheerplannen die in de loop van 2015 door de volgende Vlaamse Regering moeten worden vastgelegd.

Waterkwantiteitsbeheer en het beperken van het risico op watertekorten

De tweede aanbeveling vraagt ook aandacht voor het voorkomen of beperken van het risico op watertekorten ten gevolge van de klimaatverandering. Op 5 juli 2013 keurde de Vlaamse Regering, op voorstel van minister Schauvliege, voor de tweede keer het besluit goed over de openbardienstverplichtingen voor de productie en levering van drinkwater. Risicobeheer, crisisbeheer en leveringszekerheid zijn daarbij de prioriteiten. De waterbedrijven moeten alert zijn voor nieuwe risico's en daar preventief op reageren. Om paraat te zijn bij calamiteiten, zullen ze moeten beschikken over een actueel interventieplan en zullen ze een alternatieve waterbevoorrading moeten organiseren. Daarnaast is er, zoals afgesproken in het Vlaamse regeerakkoord, werk gemaakt van herstelprogramma's voor de grondwaterlichamen in een ontoereikende kwantitatieve toestand. Het is de bedoeling dat de vraag naar grondwater beter op het aanbod wordt afgestemd. De herstelprogramma's zelf maken deel uit van de volgende generatie stroomgebiedbeheerplannen.

3. Vasthouden van water aan de bron stimuleren

Aanbeveling drie vraagt om in te zetten op instrumenten die het vasthouden van water aan de bron stimuleren.

De geactualiseerde code van goede praktijk voor het ontwerp en de aanleg van rioleringen is intussen van toepassing voor het openbaar domein. Het ministerieel besluit werd goedgekeurd op 20 augustus 2012. Het was inderdaad nodig om de oude code, die dateerde van 1996, te actualiseren en af te stemmen op nieuwe inzichten inzake het ontwerpen, aanleggen en onderhouden van rioleringssystemen. De CIW stelde, via haar website, ook negen technische toelichtingen bij de geactualiseerde code ter beschikking van de rioolbeheerders. Op basis van de ervaringen met de aangepaste code worden de technische toelichtingen bij de code permanent aangepast of aangevuld. In het kader van de verdere uitwerking van de code loopt een studie voor het uitwerken van gedifferentieerde bufferingseisen voor de lozing van hemelwater in de waterlopen. Deze studie moet leiden tot richtlijnen voor buffervolumes in de riolering, in functie van het type waterloop, de

overstromingsgevoeligheid van de waterloop en de kenmerken van het rioleringsstelsel. De resultaten van de studie worden in de loop van het najaar van 2013 verwacht en zullen in de technische toelichting worden opgenomen.

Voor het particulier domein vormt de nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake de opvang van hemelwater, een initiatief van minister Muyters, het kader voor het vasthouden en hergebruiken van hemelwater. De Vlaamse Regering keurde de verordening definitief goed op 5 juli 2013. De verordening is op 8 oktober 2013 gepubliceerd en treedt in werking op 1 januari 2014. De verordening bouwt voort op de basisprincipes van de drietrapsstrategie. Er wordt gestreefd naar een gedeeltelijk terugwineffect voor de uitbreiding van de bestaande bebouwing en verharding. Afvalwater en hemelwater worden op elk perceel gescheiden. Het is de bedoeling hergebruik en infiltratie op het eigen terrein te maximaliseren.

De nieuwe verordening is een belangrijke verstrenging ten opzichte van de verordening van 2004. De krachtlijnen zijn: een verplichte hemelwaterput bij nieuwbouw en herbouw van woningen of gebouwen groter dan 100 vierkante meter; een verplichte infiltratievoorziening bij gebouwen en verhardingen vanaf 40 vierkante meter; een gedeeltelijk terugwineffect door bestaande bebouwing en verharding mee in rekening brengen en ten slotte een verplicht collectief infiltratie- en bufferingssysteem bij nieuwe verkavelingen met wegenaanleg. De CIW werkt aan een brochure om bouwers en verbouwers te informeren over deze nieuwe verordening.

Vanaf 1 juli 2011 werd via het Algemeen Waterverkoopreglement ook een keuring ingevoerd van de aansluiting op de riolering en op het drinkwaternet voor het particuliere domein. Deze keuring is verplicht bij elke nieuwe aansluiting op de riolering en bij ingrijpende wijzigingen, bij vermoeden van ernstige gebreken en bij de aanleg van een gescheiden riolering op het openbaar domein met de verplichting om af te koppelen op het privédomein. Bij de keuring wordt ook gecontroleerd of de scheiding en de afvoer van hemelwater en afvalwater op het private terrein en de aanleg van de hemelwaterput correct zijn uitgevoerd. Uit de statistieken van de VMM blijkt dat vorig jaar ruim 5800 keuringen werden uitgevoerd. In een beperkt aantal gevallen was er een herkeuring of een weigering nodig omdat de opvang of de aanvoer van het water niet correct was gebeurd.

Meerlaagse waterveiligheid

Meerlaagse waterveiligheid vraagt een gedeelde verantwoordelijkheid, voor de overheid en voor de burger. Dit voorjaar heeft VMM een pilootproject opgestart waarbij een honderdtal woningen langs de Molenbeek in Sint-Genesius-Rode en Beersel gescreend werden op mogelijke preventieve maatregelen om de woningen waterresistenter te maken. Er is ook een subsidie vrijgemaakt voor een consultant Waterbewust Bouwen bij de Vlaamse architectenorganisatie NAV. Deze consultant ondersteunt architecten en ontwerpers bij het uitwerken van aangepaste bouwontwerpen in die risicogebieden.

De minister steunt ook de gemeenten in hun opdracht om het hemelwater te beheersen. De CIW werkt aan een methodologie voor het uitwerken van een gemeentelijk hemelwaterplan. Gemeentelijke hemelwaterplannen kunnen bijdragen tot een verdergaande afkoppeling van bestaande verharde oppervlakten van het rioolstelsel. Een dergelijk hemelwaterplan bevat een visie voor de opvang en vertraagde afvoer van hemelwater en geeft ook de huidige opvang- en afvoermogelijkheden weer. Ook de ontbrekende schakels en de plaatsen waar een optimalisatie nodig is, worden in kaart gebracht.

Erosiebestrijding

De resolutie vraagt ook aandacht voor een meer effectieve erosiebestrijding. Na zware onweders zijn er nog geregeld problemen van water- en modderstromen. Minder zicht-

baar maar minstens even ernstig zijn de gevolgen van de aanvoer van sediment naar de waterlopen en rioleringen. De minister subsidieert gemeenten om erosiebestrijdingsplannen op te maken. Intussen hebben vrijwel alle gemeenten met erosiegevoelige gronden een goedgekeurd erosiebestrijdingsplan. In de periode 2002-12 verleende ze daarvoor 4,5 miljoen euro subsidie aan 109 gemeenten. Sinds 2010 zijn er ook subsidies mogelijk voor de aanwerving van gemeentelijke erosiecoördinatoren. 76 gemeenten hebben reeds een dergelijke coördinator aangeworven. Intussen zijn er ook 116 gemeentelijke projecten voor erosiebestrijdingswerken, in uitvoering of uitgevoerd, voor een totaal subsidiebedrag van ongeveer 9,5 miljoen euro. In het eerste subsidieprogramma van dit jaar heeft de minister voor zestien gemeenten bijkomende subsidies voor erosiebestrijding goedgekeurd. Landbouwers hebben in het kader van het tweede Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling ook de mogelijkheid om op vrijwillige basis beheersovereenkomsten af te sluiten om erosie tegen te gaan. Op 1 januari 2013 was via beheersovereenkomsten 816 hectare aan grasbufferstroken en grasgangen gerealiseerd. De voorbereiding van het derde Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling is momenteel lopende. Ook daarbij besteedt de minister de nodige aandacht aan erosiereducerende maatregelen.

4. Waterbergend vermogen in overstromingsgevoelige gebieden vrijwaren

De vierde aanbeveling vraagt gepaste ruimtelijke instrumenten om het behoud van het waterbergend vermogen in overstromingsgevoelige gebieden te garanderen.

Dat wordt geïmplementeerd via de oefening ‘Toetsing Signaalgebieden’ en het vervolgtraject dat voor de signaalgebieden werd uitgewerkt. De minister heeft de aanpak in juni 2013 nog uitgebreid toegelicht in de commissie Leefmilieu (*Parl. St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 2072/5). Signaalgebieden zijn gebieden waar er een overlap is tussen het gebied dat kan overstromen en nog niet ontwikkelde harde gewestplanbestemmingen, zoals woongebied of industriegebied. Deze gebieden worden grondig geëvalueerd. Er wordt nagegaan waar er nog potenties zijn voor het watersysteem. Tot nu toe zijn er 78 gebieden getoetst en goedgekeurd door het bekkenbestuur. Daarbij werd vanuit het watersysteem een suggestie naar de ontwikkeling van het gebied geformuleerd. De goedgekeurde signaalgebieden en de bijbehorende fiches kunnen worden geraadpleegd op de website www.signaalgebieden.be.

Op 29 maart 2013 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota goed met een plan van aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen. Op basis van een voorstel van de CIW zal minister Schauvliege aan de Vlaamse Regering een voorstel van beslissing voorleggen over de te nemen maatregelen in de gebieden, het bestuur dat het initiatief dient te nemen, de timing en de eventuele opties voor nabestemming. De CIW bereidt deze dossiers voor in overleg met de betrokken lokale besturen, een vijftigtal gemeenten en de provincies. De CIW contacteerde voor de zomer de betrokken lokale besturen met de vraag advies te geven bij de startbeslissing over het signaalgebied binnen hun gemeente. In de gevallen waar het voorstel een nieuwe functionele invulling van het gebied inhoudt, en in de gevallen waarvoor het aangewezen lijkt dat een lokaal bestuur initiatiefnemer is, werd het betrokken lokale bestuur ook uitgenodigd om deel te nemen aan de besprekingen binnen de CIW. Zo krijgen de lokale besturen maximaal de kans om hun advies toe te lichten en blijven ze ook betrokken bij het voortraject van het beslissingsproces. Samen met de ministers Crevits en Muyters heeft ze in juni 2013 een rondzendbrief goedgekeurd die richtlijnen bevat voor de toepassing van de watertoets voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in de signaalgebieden. Deze rondzendbrief werd op 4 oktober 2013 gepubliceerd. Hij bevat niet alleen richtlijnen voor de vergunningverlener en voor de overheden die verantwoordelijk zijn voor het opmaken van de plannen voor de toepassing van de watertoets, maar ook voor de waterbeheerders die advies verlenen in het kader van de watertoets. De richtlijnen maken telkens een onderscheid tussen de signaalgebieden

waarvoor de Vlaamse Regering al een vervolgtraject heeft goedgekeurd en de signaalgebieden waarvoor dit nog niet het geval is.

Om de signaalgebieden te realiseren zijn er ook nieuwe instrumenten nodig. Op 19 juli 2013 hechtte de Vlaamse Regering haar tweede principiële goedkeuring aan het voorontwerp van Landinrichtingsdecreet. Daarin staan twee nieuwe instrumenten die het mogelijk moeten maken om gericht in te grijpen, namelijk een herverkaveling uit kracht van wet, gecombineerd met een planologische ruil en de erfdiensbaarheden tot openbaar nut. Het ontwerp van decreet heeft de wettelijke verankering van deze instrumenten op sporen gezet.

5. Investeringsprojecten, infrastructuurwerken en onderhoudswerken

Aanbeveling vijf vraagt om werk te maken van de vereiste investeringsprojecten, infrastructuurwerken en onderhoudswerken om het risico op overstromingen terug te dringen. De belangrijkste hoofdwaterlopen zijn de Maas en de Schelde, die beide onder de bevoegdheid van minister Crevits vallen.

Stroomgebieden Maas en Schelde

Met het project Gemeenschappelijke Maas wordt de veiligheid tegen overstromingen op een duurzame wijze verder verhoogd, op basis van Ruimte voor Water, een integrale aanpak, grensoverschrijdende afstemming en synergie met andere sectoren en functies. Sinds 2010 zijn al heel wat hoogwaterbeschermingswerken langs de Maas uitgevoerd, voor een totaal van vijf miljoen euro. De winterbedgeul in Maaseik-Heppeneert werd aangesloten aan het zomerbed van de rivier. De aanleg van een verbindingsconstructie tussen de westelijke plas van Negenoord en de Maas werd afgerond waardoor dit gebied optimaal als overstromingsgebied kan fungeren. In het winterbed ter hoogte van Heppeneert werden twee sierdennenplantages, die een belangrijke hinder veroorzaakten voor de stroming bij hoge Maaswaterstanden, verwijderd. Te Bichterweerd, op het grondgebied van Dilsen-Stokkem, werd de zomerdijk langs de Maas verwijderd en werd het winterbed verlaagd. Deze werken zijn volledig beëindigd. Op het grondgebied Dilsen-Stokkem werd de herberg Boeien aangekocht en in maart 2013 afgebroken. Deze ingreep maakt het mogelijk om de lokale flessenhals tussen Negenoord en Bichterweerd op het grondgebied Dilsen-Stokkem te verwijderen. De nodige rivierverruimingsprojecten in deze zone worden momenteel voorbereid. De uitvoering is voorzien vanaf begin 2014.

De Grensmaas vormt over meer dan 55 kilometer de grens tussen Vlaanderen en Nederland. Projecten langs Vlaamse zijde hebben een directe impact op de projecten langs Nederlandse zijde en omgekeerd. Vlaanderen en Nederland werken daar dan ook intensief samen aan de verdere verhoging van de veiligheid tegen overstromingen. De speerpunt in deze grensoverschrijdende samenwerking betreft de uitwerking van de Boertienprojecten. Dit zijn drie rivierverruimingsprojecten te Hocht Bampd, Herbricht en Kotem, die volgens de afgesproken planning uitgevoerd werden langs de Vlaamse zijde van de Maas omdat dit niet mogelijk was langs Nederlandse zijde. De werken leveren een aanzienlijke bijdrage aan hoogwaterbescherming en natuurontwikkeling. Ze worden voornamelijk op Vlaams grondgebied uitgevoerd met Nederlandse middelen, voor een totale kostprijs van vijf miljoen euro in de periode 2010-13. Op 4 september 2013 heeft minister Crevits samen met mevrouw Schultz van Haegen, de Nederlandse minister van Infrastructuur en Milieu, de succesvolle afronding van deze projecten gevierd. Bovendien hebben ze een aanzet gegeven voor de verdere grensoverschrijdende samenwerking inzake de verhoging van de hoogwaterveiligheid.

De komende jaren, tussen 2014 en 2017, zullen volgens dezelfde principes bijkomende rivierverruimingsprojecten worden uitgevoerd langs de Maas, op het grondgebied van Dilsen-Stokkem. Ook hier zal Rijkswaterstaat voor 3,1 miljoen euro mee financieren. Het betreft dus opnieuw een gezamenlijke inspanning van de Vlaamse en de Nederlandse rivierbeheerders.

De Schelde staat in open verbinding met de Noordzee. Het geactualiseerde Sigmaplan biedt duurzame oplossingen door het combineren van ruimte voor de rivier, het aanleggen van overstromingsgebieden en het verhogen en verstevigen van dijken. Aan de gefaseerde aanpak wordt verder gewerkt. Het plan dient nog verder te worden uitgevoerd tot 2030. Dit betekent dat de dijken op Sigmahoogte worden gebracht, dat de ontpolderingen worden gerealiseerd en dat de gecontroleerde overstromingsgebieden worden aangelegd. De werken zitten grotendeels op schema. De projecten in uitvoering van het verdrag met Nederland over de Ontwikkelingsschets van het Schelde-estuarium worden prioritair uitgevoerd. In uitvoering van het geactualiseerde Sigmaplan zijn de eerste twee projectgebieden uit het geactualiseerde Sigmaplan in gebruik genomen: de ontpolderingswerken van het gereduceerd getijdengebied Bergenmeersen is in werking sedert eind april 2013. Voor de andere projecten zijn de voorbije jaren inrichtingsplannen opgemaakt in overleg met de betrokken actoren. Na de goedkeuring van de gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en de milieueffectenrapporten werden de nodige stedenbouwkundige vergunningen verkregen en is de uitvoeringsfase opgestart. Het betreft onder andere de ontpolderingswerken aan de Hedwige-Prosperpolder en de inrichtingswerken binnen de sigmaclusters Kalkense Meersen, Vlassenbroek-Wal-Zwijn, Durmevallei en Dijlemonding. De volgende uitvoeringsfasen van deze projecten worden verder voorbereid.

Voor de Durme werd een eerste noodruiming uitgevoerd. In 2012 is een eerste eigenlijke baggerfase uitgevoerd en in 2013 is een tweede baggerfase gestart. Daarna is de bouw van een pompemaal te Lokeren voorzien. De werken aan de Scheldekaai werden opgestart in 2012. Ook het project Demervallei zal binnen het Sigmaplan vorm krijgen.

Daarnaast wordt het dijkenprogramma van het Sigmaplan gefaseerd voortgezet. Voor het aanleggen van overstromingsgebieden en dijkwerken worden de werken afgestemd met de lokale overheden, met gebruik van flankerende maatregelen en waar mogelijk met multifunctionele invulling. Het zand van structurele onderhoudsbaggerwerken in de bedding van de Durme en de Schelde wordt gebruikt voor de realisatie van de ringdijken in de verschillende Sigmaprojecten.

Begin 2013 werd in de Prosperpolder circa 300.000 kubieke meter zand opgespoten. Midden april is men gestart met de uitvoering van de laatste fase van de bouw van de ringdijk. Volgens de huidige planning zal dat in de loop van 2014 voltooid zijn.

Voor het Nederlandse deel is de kogel door de kerk. Op 21 december 2012 informeerde de Nederlandse overheid minister-president Peeters over de maatregelen voor de ontpoldering van de Hedwigepolder. Volgens de planning zullen de werken door de provincie Zeeland en het Rijk omstreeks mei 2016 starten en ongeveer drie jaar in beslag nemen.

Binnen de cluster Kalkense Meersen is op 25 april 2013 het gecontroleerd overstromingsgebied van Bergenmeersen in gebruik genomen. Binnen dezelfde cluster zijn nog andere werken voltooid en in uitvoering.

In Vlassenbroek-Dendermonde werden de werken aan de compartimenteringsdijk, die van start gingen in juni 2012, voortgezet. De voorbereidende werken voor de bouw van de ringdijk van overstromingsgebied Vlassenbroek zijn begin september 2013 gestart. In het

najaar van 2013 wordt in het project Wal-Zwijn gestart met de aanleg van de grondstock, waarmee later de ringdijk aangelegd zal worden.

In de cluster Dijlemonding werden de werken aan de nieuw aan te leggen GOG's Grote Vijver en Zennegat voortgezet.

Over het Denderbekken werden op 25 juni 2013 in deze commissie vragen om uitleg gesteld (*Hand. VI.Parl. 2012-13, nr. C252*). Tijdens de wateroverlast van november 2010 en januari 2011 werd de Dendervallei immers bijzonder getroffen. De omvangrijke investeringswerken voor vernieuwing aan de stuwen en de stuwsluizen op de Dender, een project van minister Crevits, zijn in volle voorbereiding. Het voortraject van deze werken is erg uitgebreid. Het gaat over een studie-, een vergunnings- en een contracteringsfase. Het voortraject voor de herbouw van de stuwsluis te Aalst en voor de stuw te Geraardsbergen is lopende. Dit omvat onder meer een studie van de milieueffecten en de nodige overlegmomenten. De aanbesteding van de eerste fase is gebeurd in 2012, de aanbesteding voor de tweede fase gebeurt dit jaar en aansluitend, vanaf 2014, volgt de uitvoering. Voor de werken aan de Dender werden de nodige budgetten voorzien. Verder wordt de studie voor de vernieuwing van de stuw te Denderleeuw, de afbraak te Teralfene en de aanpassingswerken aan het pand Denderleeuw-Teralfene opgestart. Ook de toepassing van de stuwtechnologie voor alle te vernieuwen Denderstuwen wordt dit jaar aanbesteed. De uitwateringssluis op de Dender te Denderbelle is operationeel sedert 2012. Hiermee vergroot de capaciteit van het waterbergingsgebied zodat het sneller zijn water kan lozen richting Zeeschelde op de momenten dat het water daar laag staat door de getijdenwerking. Zo kan de buffercapaciteit van het Denderbellebroek sneller opnieuw ter beschikking komen. De voorontwerpen voor de opwaardering van de Dender tussen Aalst en Dendermonde voor schepen tot 1350 ton en voor het ontdubbelen van de stuw te Denderbelle zijn in opmaak. Er worden project-MER's opgemaakt voor de regularisatie van de bestaande situatie in Overboelare en voor de toekomstige situatie. Het vergunningstraject zal wellicht ten vroegste in 2015 afgerond zijn. Ondertussen werden de negen woningen in de Majoor Van Lierdelaan minnelijk aangekocht. De bouwvergunningsaanvragen voor het verhogen of verlengen van de waterkeringen type New Jersey werden aangevat. Tegen het einde van dit jaar worden er waterkeringen geplaatst in Pamel, Geraardsbergen en Ninove. Op de Dender werden bijkomende debietmeters geplaatst en geoperationaliseerd. Dit kadert in een globale verzekering van de robuustheid van de meetsystemen. In 2011 werden er ook herstelmaatregelen uitgevoerd aan een aantal bruggen, oevers en jaagpaden.

Waar mogelijk worden aspecten van alle stuwen tegelijk aangepakt. Verder worden ze een voor een grondig herbouwd. Voor de werken op de Dender heeft minister Crevits aan Waterwegen en Zeekanaal de vereiste middelen toegekend. In 2012 werden deze aangewend voor de stuwen te Aalst en Geraardsbergen en voor studies. Ook voor 2013 is in de nodige middelen voorzien. De werken aan de stuw in Geraardsbergen zullen starten in 2014. De studiefase voor de werken aan de stuw te Deux-Acres zou starten in 2014. Er lopen reeds studies voor de aanpak van de andere stuwen. De studie voor de stuw in Teralfene, die moet afgeschaft worden, en voor de stuw in Denderleeuw is gestart in 2012. De stuwen van Pollare en Idegem volgen hierop.

Naast het vernieuwen van de stuwen zullen ook andere maatregelen nodig zijn voor de aanpak van de overstromingsproblematiek. Het totaalpakket aan maatregelen en de mogelijkheid tot gelijktijdigheid van deze maatregelen zal worden vastgesteld in de Strategische visie Denderbekken met focus op de wateroverlast. Op 25 mei 2012 gaf de Vlaamse Regering, op initiatief van de ministers Muyters, Crevits en Schauvliege, haar goedkeuring aan dit globaal plan van aanpak.

Onbevaarbare waterlopen

Minister Schauvliege geeft ook een overzicht van de waterbeheersingswerken voor de onbevaarbare waterlopen, haar eigen bevoegdheid. Deze werken vergen een aangepast operationeel beheer dat afgestemd is op de noden van de bevaarbare waterlopen.

In 2013 werd een twintigtal slibruiming op onbevaarbare waterlopen afgewerkt, voornamelijk op locaties waar het sediment de waterafvoer bemoeilijkte. Het gaat onder meer over de Barebeek, de Velpe, het Antitankkanaal, de Heulebeek, de wachtom Keetberg, het Provinciegeleed en de Zwarteluiswatergang. Door deze ruiming werd meer dan de berekende jaarlijkse aangroei van 150.000 kubieke meter slib verwijderd en werd bijgevolg de aangroei van slib op deze waterlopen weggewerkt. Dit was mogelijk dankzij de extra middelen die in 2012 werden vrijgemaakt voor de aanpak van wateroverlast. Dit sediment is meestal verontreinigd. De ruiming hebben dus ook een ecologische meerwaarde.

Om de sedimentproblematiek kosteneffectief en ecologisch aan te pakken, geeft de VMM verder uitvoering aan het sedimentvangplan. De nieuwe sedimentvang op de Vondelbeek, de tiende intussen, is afgewerkt. In totaal zijn er nu 64 sedimentvangen.

Een nieuw overstromingsgebied op de Velpe moet het centrum van Halen beter beschermen tegen hoogwater. De VMM legde dit overstromingsgebied aan met de steun van de Europese Unie en met de extra middelen die ze in 2012 vrijmaakte voor de aanpak van de wateroverlast.

Daarnaast werden de overstromingsgebieden op de Handzamevaart in Kortemark en op de Herk en Kleine Herk in Stevoort afgewerkt.

Bijkomende overstromingsgebieden worden aangelegd langs de Maarkebeek in Leupegem-Oudenaarde, langs de Nederaalbeek, een zijloop van de Maarkebeek te Etikhove en langs de Molenbeek ter hoogte van de Triepstraat te Geraardsbergen. Daarnaast gaan in 2013 nog tal van andere projecten van start, zoals de heraanleg van de Noord-Zuidverbinding te Beveren op de Linkerscheldeoever, de aanleg van een overstromingsgebied langs de Kleine Nete in Grobbendonk, de Herk te Alken-Wellen, de Begijnenbeek te Diest, de Grote Molenbeek op de grens van Merchtem en Londerzeel en de Pauwelsbeek te Maarke-dal. Ook het definitief ontwerp voor een overstromingsgebied langs de Kleine Nete ter hoogte van De Zegge in Kasterlee wordt uitgewerkt. Daarnaast werden de geplande maatregelen, namelijk de gecontroleerde overstromingsgebieden en de dijken, in uitvoering van de totaalvisie voor Maarkebeek, Marke en Heulebeek voorbereid.

Bovendien zijn er investeringen gebeurd aan de elektromechanische infrastructuur op de Avrijevaart, de Demer, de Vrouwvliet, de Woluwe en het Camerlinckxgeleed. Daar werden de roosterreinigers geautomatiseerd om verstoppingen van overwelvingen en pompgemalen te voorkomen. Het pompstation op de Vrouwvliet te Mechelen is grondig gerenoveerd. Het schuivencomplex Maartensas op de Noordede zal ook gerenoveerd en geautomatiseerd worden. Ook het pompgemaal op de Steenbeek, de Stenegoot en het kanaal van Stekene werden vernieuwd. De werken aan het noodpompstation op het Camerlinckxgeleed in de achterhaven van Oostende zijn gepland voor 2014.

Het afstandsbevakings- en besturingssysteem voor de bediening van alle kunstwerken voor de bekkens van Dijle en Zenne, Nete, Maas en Benedenschelde wordt volledig vernieuwd.

Op 30 maart 2012 keurde de Vlaamse Regering een wijziging van het besluit Financiële Instrumenten goed om sneller tussentijds overstromingsgebieden af te bakenen. Deze aanpassing biedt meer rechtszekerheid aan eigenaars en gebruikers van gronden in overstromingsgebieden. De afbakening zorgt ervoor dat de instrumenten aankoopplicht en vergoedingsplicht van kracht worden voor het vergoeden van eigenaars en gebruikers van percelen in deze gebieden. De eerste procedures voor tussentijdse afbakeningen van overstromingsgebieden zijn intussen opgestart. Het gaat om de afbakening van het GOG op de Zwalm in Michelbeke en om twee afbakeningen door de provincie Vlaams-Brabant. Daarnaast zijn de gebruikers van de gronden op de hoogte gebracht van de actieve inschakeling van hun percelen bij de inrichting van de overstromingsgebieden in de vallei van de Herk en de Kleine Herk in Stevoort, de Jeker in Lauw, de Velpe in Halen en de Molenbeek in Erpe-Mere.

6. Vereenvoudiging van de plannen, structuren en procedures

De wijzigingen van 19 juli 2013 aan het decreet Integraal Waterbeleid geven invulling aan aanbeveling zes, namelijk een vereenvoudiging van de plannen, structuren en procedures van het integraal waterbeleid om tot een efficiëntere realisatie van het waterbeleid op het terrein te kunnen komen.

Het wijzigingsdecreet werd al uitgebreid besproken in de commissie Leefmilieu van 25 juni 2013 (*Parl.St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 2072/1-6). Toch licht de minister de belangrijkste punten ervan nogmaals kort toe. In de waterbeleidsnota worden voortaan de waterbeheerkwesties geïntegreerd. Het voorontwerp van de tweede waterbeleidsnota is in de eerste helft van 2013 via een openbaar onderzoek voorgelegd aan het ruime publiek, de bekenstructuren en de adviesraden. Het is de bedoeling om, conform de Europese deadline, de tweede waterbeleidsnota tegen het eind van dit jaar voor te leggen aan de Vlaamse Regering. De volgende stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas, met de overstromingsrisicobeheerplannen, zullen elf bekkenspecifieke delen bevatten, die de huidige bekken- en deelbekkenbeheerplannen vervangen. Binnen de CIW en de bekenstructuren wordt volop gewerkt aan de voorbereiding ervan. Om meer flexibiliteit binnen de uitvoeringsplanning mogelijk te maken, wordt het jaarlijkse bekkenvoortgangsrapport omgevormd tot een jaarlijks wateruitvoeringsprogramma. Indien nodig kunnen acties uit de stroomgebiedbeheerplannen aangepast of bijgestuurd worden via het wateruitvoeringsprogramma, bijvoorbeeld na zware overstromingen.

De samenstelling van het bekkenbestuur wordt aangepast, met een rechtstreekse vertegenwoordiging van de provincies, gemeenten, polders en watering en binnen het bekken. Het bekkenbestuur zelf wordt opgesplitst in een algemene bekkenvergadering en een bekenbureau om de lokale betrokkenheid te verhogen binnen een werkbare structuur. De waterschappen houden op te bestaan en de waterschapssecretariaten worden geïntegreerd in de bekkensecretariaten. Een uitvoeringsbesluit voor de organisatie van de bekkenbesturen is door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 4 oktober 2013. Dit besluit beoogt een efficiëntere werking van de bekenstructuren en bouwt garanties in voor een effectievere en voldoende personeelsinzet. Tegen het einde van dit jaar zullen de aangepaste bekenstructuren effectief opgestart zijn. In oktober 2013 organiseren de bekkensecretariaten een aantal informatievergaderingen voor de lokale besturen, zodat zij hun afvaardiging in de bekenstructuren kunnen voorbereiden.

7. Versterking juridische instrumenten

Aanbeveling zeven vraagt een versterking van de juridische instrumenten voor het waterbeheer. In het gewijzigde decreet Integraal Waterbeleid werd voorzien in een informatieplicht zodat potentiële kopers meer duidelijkheid krijgen over de ligging van een vastgoed

in overstromingsgevoelig gebied. De informatieplicht is van toepassing sinds 11 oktober 2013. De aankoop van een woning of bouwgrond is voor veel burgers de grootste investering die ze ooit zullen doen. Dankzij de nieuwe informatieplicht kunnen die nu een beter overwogen beslissing nemen. Zowel de publiciteit over het onroerend goed als de vastgoedakte moet vermelden of het goed in overstromingsgevoelig gebied gelegen is. In overstromingsgevoelige gebieden gelden immers vaak specifieke bouwverplichtingen of -beperkingen. De CIW werkte, samen met de vastgoedsector en het notariaat, richtlijnen uit voor de bekendmaking van deze informatieplicht. Een folder over de nieuwe informatieplicht wordt verdeeld via notarissen, vastgoedmakelaars en de informatiezuilen in openbare gebouwen. De website Watertoets werd uitgebreid. Ook het geoloket Watertoets en overstromingskaarten werden aangepast zodat het mogelijk is een gedateerde afdruk van de kaarten van de overstromingsgevoelige gebieden te maken. Dit bevordert de rechtszekerheid aangezien het de bedoeling is om de kaarten geregeld te actualiseren.

In 2012 werd de watertoets ook drastisch vereenvoudigd, versterkt en verbeterd. Er werd een intensieve communicatiecampagne gevoerd over de wijzigingen aan de watertoets, met opleidingen voor advies- en vergunningverleners. Een peiling bij adviesverleners en vergunningverleners wees uit dat de ervaringen met deze vernieuwde watertoets positief zijn, zowel over de aanpassingen aan de watertoets als over het vernieuwde watertoets-instrument. Er wordt ook werk gemaakt van meer praktische opleidingen om de lokale besturen maximaal te ondersteunen bij de uitwerking van de watertoets en bij de verdere optimalisatie van het instrument watertoets. Om initiatiefnemers nog meer bewust te maken van de mogelijke effecten van hun bouwproject op het watersysteem wordt een watertoets-checklist voorbereid. Deze kan bij de vergunningsaanvraag gevoegd worden. Het is de bedoeling om dit op te nemen in de webtoepassing Watertoets, samen met de aanstiplijst bij de aangepaste gewestelijke stedenbouwkundige verordening Hemelwater. In 2013 werd ook de doorwerking van de watertoets bij ruimtelijke uitvoeringsplannen geëvalueerd. De focus lag op projecten in effectief overstromingsgevoelig gebied. Op basis van deze evaluatie werd een aantal aanbevelingen voor een betere doorwerking van de watertoets geformuleerd en werd voorgesteld om het plan-MER-besluit af te stemmen op het besluit met de aanduiding van de adviesinstanties bij ruimtelijke plannen. Ook de webtoepassing Watertoets zal meer functionaliteiten krijgen voor de beoordeling van ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Bij de evaluatie van de watertoets door de CIW in 2011 bleek dat de handhaving van de voorwaarden die in stedenbouwkundige en verkavelingsvergunningen worden opgelegd in het kader van de watertoets, essentieel is. Het belang van handhaving werd ook benadrukt in de resolutie. In navolging hiervan formuleerde de CIW deze zomer een aantal aanbevelingen aan de bouwinspectie en de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving. Zo vraagt de CIW om in de volgende handhavingsplannen een aantal prioriteiten te stellen.

Ook voor landbouwers is rechtszekerheid over de watertoestand en over het mogelijke gebruik van hun gronden heel belangrijk. Bij het uitwerken van projecten die een wijziging van het waterpeil veroorzaken, worden gebiedsgerichte afspraken gemaakt. Voor complexere dossiers wordt gebruikgemaakt van modellering om de impact van de peilwijziging in te schatten. In het gebied Uitkerkse Polders zijn de resultaten van de studies afgerond en vindt verder overleg plaats om te komen tot peilafspraken.

8. Crisisbeheer optimaliseren

Aanbeveling acht vraagt aandacht voor een optimaal crisisbeheer met betrouwbare voorspellings- en waarschuwingssystemen, bijzondere noodplannen en een sterke samenwerking.

De overstromingsvoorspeller van VMM en de systemen van de waterwegbeheerders worden verder uitgebouwd tot een portaalsite met crisisinformatie op maat van alle betrokkenen. De Vlaamse Regering wil één portaalsite met alle informatie over overstromingen en droogte, zowel op onbevaarbare als op bevaarbare waterlopen in Vlaanderen. De website www.waterinfo.be zal begin volgend jaar volledig operationeel zijn. Het wordt een hypermoderne website met real-time en historische metingen, hydrologische voorspellingen, overstromingskaarten, en watertoetskaarten. Voor professionele gebruikers zoals waterbeheerders, hulp- en crisisdiensten, gemeentelijke of provinciale adviesverleners, komen er afgeschermdede delen met specifieke informatie. Bovendien is de VMM deze zomer begonnen met de bouw van een neerslagradarinstallatie in Houthalen-Helchteren. Deze vormt het sluitstuk voor een volledige gebiedsdekking van Vlaanderen met nog nauwkeuriger voorspellingen. De gegevens van de Vlaamse buienradar worden in de portaalsite opgenomen.

Aanbeveling acht vraagt ook een goede samenwerking tussen de waterbeheerders. Op Vlaams niveau wordt deze samenwerking tussen de waterbeheerders en de andere beleidsdomeinen verzekerd door de wettelijk verankerde overlegstructuren. De CIW is sinds 2004 verantwoordelijk voor de coördinatie van het integraal waterbeleid. Op internationaal niveau is dit de Internationale Schelde- en Maascommissie. De samenwerking tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is geformaliseerd in het samenwerkingsakkoord van maart 1995. Dit samenwerkingsakkoord biedt niet alleen een formeel kader voor samenwerking, maar somt ook de verplichtingen van de gewesten op inzake wederzijdse afstemming. De Waalse en Vlaamse waterwegbeheerders werken op regelmatige basis samen in het Intergewestelijk Overleg Waterwegen. Naast dit formele overleg zijn er vooral ambtelijke contacten voor coördinatie tussen Service Public de Wallonie en Waterwegen en Zeekanaal of tussen het Waterbouwkundig Laboratorium en de onderzoeksinstanties Université de Liège, bijvoorbeeld voor de opmaak van een geïntegreerd Vlaams-Waals Dendermodel.

9. Watersysteemkennis verbeteren en ontsluiten

Aanbeveling negen heeft aandacht voor het verhogen en verbeteren van de bruikbaarheid van watersysteemkennis.

In 2013 is de VMM begonnen met twee analyseopdrachten die kaderen in het adequaat beheer van overstromingsrisico's. De opdracht 'next-generation tools' betreft het ontwikkelen van modelleringstools voor hydrometrie, hydrologie en hydraulica in het operationele waterbeheer. Het vernieuwde modelinstrumentarium moet leiden tot verbeterde toestandsbeschrijvingen, zowel voor hoogwater- als voor laagwatersituaties. Ook de opdracht om de sturing van zeven wachtbekkens in het Demerbekken te optimaliseren werd in 2013 opgestart.

De sturing van de uitlaatkunstwerken wordt geoptimaliseerd om te resulteren in een minimale overstromingsschade in het gehele stroomgebied. De MPC-techniek, op basis van modelvoorspellingen, wordt ook in andere regio's gebruikt, maar dan voor eenvoudige systemen, met een of enkele wachtbekkens die onderling verbonden zijn. De toepassing ervan op bergingsinfrastructuur die verspreid is in een groot stroomgebied is echter uniek. Hier wordt er geoptimaliseerd om overstromingsschade te beperken. Bovendien wordt er rekening gehouden met de onzekerheid van neerslagvoorspellingen. Hier worden innovatie en waterveiligheid dus gecombineerd.

10. Interne staatshervorming waterbeleid

Aanbeveling tien vraagt de uitvoering van de afspraken rond waterbeleid die gemaakt zijn in het kader van het witboek Interne Staatshervorming. Doorbraak 61 van het witboek gaat over polders en wateringen, doorbraak 63 behandelt de herinschaling van de onbevaarbare waterlopen.

Eind 2012 werkte de minister, in overleg met de Vereniging van Vlaamse Provincies, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, de Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen en de VMM een draaiboek uit voor de herinschaling van de onbevaarbare waterlopen. In samenspraak met de betrokken besturen en diensten wordt voor elke onbevaarbare waterloop nagegaan welk bestuur beleidsmatig het best uitgerust is om het beheer ervan aan te sturen. Zo wil de minister een hogere efficiëntie van het waterbeheer realiseren en de betrokkenheid van de lokale actoren versterken. In februari en maart 2013 werden in elke provincie infovergaderingen georganiseerd voor de lokale waterbeheerders over de aanpak van de herinschaling. Per gemeente werd, in overleg tussen de provincie, de gemeente en de wateringen en polders, een voorstel voorbereid voor wijzigingen aan de categorisering.

De herinschaling vereist ook wijzigingen aan de wet op de onbevaarbare waterlopen. Op 11 oktober 2013 werd op voorstel van de minister het voorontwerp van decreet tot aanpassing van de wet op de onbevaarbare waterlopen een tweede keer principieel goedgekeurd.

Er wordt ook werk gemaakt van de samensmelting van polders en wateringen en van de afschaffing van de inactieve besturen. In 2009 waren er nog 95 polder- en wateringbesturen, nu zijn dat er nog 68. Zestien inactieve polders of wateringen zijn opgeheven, elf polders zijn gefusioneerd. Het gebied in beheer van polders of wateringen blijft echter nagenoeg even groot. Het evolueerde van 329.274 hectare in 2009 naar 327.879 hectare nu. Dit komt omdat vooral kleine polders en wateringen zijn afgeschaft, terwijl fusies met beperkte uitbreidingen gepaard kunnen gaan door grensaanpassingen.

II. BESPREKING

1. Vragen en opmerkingen

Mevrouw *Gweny De Vroe* vraagt naar de stand van zaken van het Rubiconfonds. De parlementaire resolutie vraagt immers het fonds te heractiveren en te heroriënteren.

Voorts informeert ze of het arrest van het Grondwettelijk Hof dat het integratiespoor in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening vernietigt, gevolgen heeft voor de ruimtelijke afbakeningsprocessen en de stedenbouwkundige vergunningen die verband houden met de waterbeheersing. Kunnen ze met andere woorden daardoor hun rechtsgrond verliezen?

Welke maatregelen zijn er genomen om een planologische ruil mogelijk te maken tussen gebieden die door het overstromingsrisico niet of minder geschikt zijn voor bebouwing en gebieden die gunstiger gelegen zijn? Dat houdt uiteraard verband met het reactiveren van het Rubiconfonds.

Het lid wil weten of bij de vereenvoudiging van de structuren het beleidsvoerend vermogen van de bekkenbesturen versterkt is.

Voorts vraagt ze hoe ver het staat met de betere samenwerking tussen waterbeheerders onderling en met de verzekeringsmaatschappijen.

Mevrouw De Vroe informeert naar de stand van zaken van de veiligheidsdoelstellingen, de overstromingsgevaarkaarten, de overstromingsrisicokaarten en waterbeheersingsmaatregelen per bekken, en ook of rekening gehouden wordt met de klimaatveranderingen bij de tweede planningscyclus van het integrale waterbeleid

Het lid had ook graag vernomen hoe het waterbeleid doorwerkt op de andere beleidsdomeinen. Voorts vraagt ze een actuele lijst van de slibruiming.

Mevrouw De Vroe heeft begrepen dat er niet echt geïnvesteerd is in een gecontroleerde en/of intelligente sturing van waterbeheersingsinfrastructuur waardoor de beschikbare buffercapaciteit efficiënter kan worden benut en vraagt de minister een stand van zaken.

De heer *Hermes Sanctorum* brengt zijn scherpe oordeel van vorig jaar dat er nog maar weinig ondernomen was, in herinnering. Vandaag is er al heel wat in de startblokken gezet, maar op de concretisering is het nog wachten. Noch in het rapport van de CIW, noch in de toelichting van de minister in de commissie komen de speerpuntgebieden aan bod. De spreker informeert hoe ver het staat met het waterveilig maken van die gebieden. Is het doel om zeven gebieden tegen 2015 in een goede toestand te krijgen en in veertien een belangrijke vooruitgang te boeken haalbaar?

Van het geactualiseerde Sigmaplan, door de spreker een zeer mooi project genoemd, zijn al enkele aspecten uitgevoerd. Dergelijk project staat of valt met de financiering. Van de beloofde 50 miljoen euro per jaar, werd de afgelopen jaren maar 30 miljoen euro uitgegeven. Wat zijn het financiële perspectief en de timing voor dat plan?

Bij de bespreking van de conceptnota over de aanpak van de signaalgebieden had de minister het over een beslissingstrein, waarvan de eerste beslissing nog in 2013 zou worden genomen, met name een vervolgtraject voor een aantal signaalgebieden. De spreker informeert over hoeveel hectare het precies gaat in de eerste reeks beslissingen en wat de timing is van die beslissing. De in de conceptnota aangekondigde circulaire is in ieder geval begin oktober 2013 gepubliceerd. De spreker vindt de beslissingsboom op zich goed, maar ziet nog enkele onbekende factoren. Zo is niet duidelijk voor hoeveel gebieden er een bewarend beleid zal gevoerd worden. De reden is dat de overstromingskans niet voor alle gebieden bekend is.

Al drie jaar belooft de minister het Rubiconfonds te activeren, maar het CIW-rapport zegt er nog niets concreets over. De spreker informeert dan ook wat er zal gebeuren met het fonds.

De herinschaling of hercategorisering van de waterlopen verloopt zeer traag. De minister zou momenteel overleggen met de lokale besturen en met de provincies. De heer Sanctorum zou graag vernemen wanneer die beslissing, die zo belangrijk is voor de watertoets, wordt genomen.

Gemeentelijke hemelwaterplannen blijven belangrijk, ook nu gemeenten door de beslissingen in het kader van het Planlastendecreet niet meer verplicht zijn ze op te stellen. In dergelijk plan kan de gemeente bepalen hoe ze ervoor zal zorgen dat het water beter afgevoerd wordt naar en door de grachten. Hoe zal de minister de gemeenten nu stimuleren om toch plannen te maken? Welke incentive zal ze geven?

Dat er overlegd wordt over adaptief bouwen, onder meer met architecten, is een goede zaak, maar de heer Sanctorum wil van de minister weten wanneer er richtlijnen zullen zijn. Na drie jaar wordt dat dringend.

Voorts wil hij meer toelichting bij een hem onbekende term: de niet-bindende watertoets-checklist.

Het herstel van ruimte voor water is een interessant maar vooralsnog vaag spoor. Ook hierover wil de spreker meer concrete informatie.

De gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwater heeft lang op zich laten wachten. Dat de ondergrenzen verschoven zijn, vindt de heer Sanctorum een goede zaak, maar een en ander is voor hem minder duidelijk. Zo begrijpt hij niet waarom kavels van minder dan 250 m², die wel een regenwaterput moeten hebben, nog altijd vrijgesteld worden van een infiltratievoorziening.

Het rapport stelt dat de evaluatie van de watertoets positief is, hoewel de resultaten toen nog niet definitief waren. De heer Sanctorum vraagt om nu, enkele maanden later, de definitieve evaluatie ter beschikking te stellen van de commissieleden. Het is goed dat de CIW richtlijnen voor de watertoets opstelt, maar het lid wil weten hoe het in de praktijk verloopt. De minister heeft verwezen naar de handhaving, maar worden de resultaten van de watertoets gerespecteerd bij het bouwen?

Waterbeleid is verbonden aan andere thema's zoals de instandhoudingsdoelstellingen in het biodiversiteitsbeleid. Het is begrijpelijk dat de CIW daar niet diep op ingaat, maar de IHD's kunnen belangrijk zijn voor het waterbeleid. De heer Sanctorum vraagt hoe de minister het horizontale beleid zal aanpakken.

Mevrouw *Tine Eerlingen* ziet heel wat verwezenlijkingen op het vlak van waterbeleid, onder meer de stedenbouwkundige verordening inzake hemelwater, voor het lid een belangrijk instrument ter voorkoming van wateroverlast. Er zijn ook de inspanningen voor het behoud van het waterbergend vermogen, het waterbestendig en waterbewust bouwen en de erfdienstbaarheden langs waterlopen opgenomen in het DIWB. De informatieplicht voor overstromingsgevoelige gebieden kan helpen de mensen meer attent te maken voor het probleem. Natuurlijk is er nog heel wat werk, alles in één keer realiseren is onmogelijk.

Wat de erosiebestrijding en de drietrapsstrategie betreft wil mevrouw Eerlingen weten of de verplichte maatregelen nog worden overwogen of dat de vrijwillige volstaan. De spreker kijkt uit naar het Landinrichtingsdecreet zodat de financiële instrumenten in functie van het waterbeleid kunnen worden ingezet.

Bij infrastructuurwerken zijn werken voor waterbeheersing belangrijk. Mevrouw Eerlingen heeft de indruk dat Waterwegen en Zeekanaal NV de projecten ten voordele van de scheepvaart laat voorgaan op die voor waterbeheersing. Daarbij komt nog dat er meer geld gaat naar de scheepvaart dan naar waterbeheersing. Ze dringt aan op een meer billijke verdeling.

Uit het werkbezoek dat de verenigde commissies Openbare Werken en Leefmilieu op 26 september 2013 aan Tubeke brachten, heeft het lid geleerd dat het intergewestelijke overleg over het Zennebekken niet altijd voldoende doorwerkt. Wallonië staat verder en zou in 2016 al klaar zijn met de nodige werken, terwijl de timing in Vlaanderen ruimer is en de geplande werken minder invloed hebben op de afvoer van het water en het waterbergend vermogen, en alweer vooral de scheepvaart ten goede komen. Daarnaast zijn er geruchten dat Vlaanderen het kanaal van het Zennebekken toegankelijk wil maken voor grotere schepen, terwijl die in Wallonië niet over de waterweg verder kunnen. Ze vraagt de

minister of de VMM en Waterwegen en Zeekanaal geregeld overleggen en binnen welke structuren. En hoe wordt beslist over de investeringen?

Mevrouw *Tinne Rombouts* leidt uit de uitgebreide toelichting van de minister af dat er heel wat acties voor water zijn. Het is goed dat alles gebundeld aan het parlement wordt gepresenteerd zodat het een duidelijk overzicht krijgt. Dat voor elke aanbeveling al actie werd ondernomen, bewijst dat de minister het parlement ernstig neemt.

Op vier terreinen is volgens het lid grote vooruitgang geboekt. Het decreet Integraal Waterbeleid vereenvoudigt de structuren, nu komt het erop aan de samenwerking in praktijk te brengen. Het is belangrijk dat iedere betrokken actor hieraan meewerkt. Een grotere betrokkenheid bij de opmaak van de plannen zal ook zorgen voor minder discussies bij de goedkeuring en de uitvoering ervan. Het tweede terrein is de conceptnota over het waterbergend vermogen en de aanpak van de signaalgebieden, ondertussen geconcretiseerd in de omzendbrief. Zo kunnen onder meer kopers en bouwers in die gebieden tijdig verwittigd worden van eventuele knelpunten inzake water.

De verschillende kaarten en systemen zijn op elkaar ingeplugd tot één portaalsite om de informatie te brengen bij diegenen die in crisismomenten beslissingen moeten nemen. Communicatie en gelijkaardige systemen zijn in crisis wezenlijk en altijd voor verbetering vatbaar. Het vierde en laatste element is het voorontwerp van Landinrichtingsdecreet dat het mogelijk zal maken in te grijpen en remediërend op te treden indien nodig.

Dat de herinschaling van de bevaarbare waterlopen traag verloopt, vindt mevrouw Rombouts op zich niet erg, omdat dat de tijd laat voor discussie op lokaal vlak, waar er al heel wat expertise is. Ze is wel bezorgd dat die discussie zich beperkt tot het financiële aspect terwijl het debat eigenlijk moet gaan over wat de beste manier en plaats van beheer is. Het lid hoopt dat iedereen voldoende tijd heeft genomen en aandacht heeft gehad om in de eventueel afgesloten overeenkomsten de kwaliteit en de nodige investeringen te garanderen. Eventuele resterende knelpunten moeten door de provincies en gemeenten worden bijgestuurd.

In verband met de financiële instrumenten wil mevrouw Rombouts weten hoe die het best kunnen samensporen. Zijn de bedragen correct of zijn er aanpassingen nodig? Is er zicht op de evaluatie van de herwerking van de financiële instrumenten? Is de toekomst van het Rubiconfonds duidelijk?

Water is in de Vlaamse ruimtelijke ordening een belangrijk element. In gebieden lopen vaak meerdere ruimtelijke processen. Als de coördinatie tussen de verschillende processen niet goed is, dreigen de projecten vertraging op te lopen. Het lid vraagt aandacht voor een goede coördinatie van de verschillende processen in de verschillende gebieden.

2. Antwoorden

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat er in eerste instantie 1400 hectare signaalgebieden zijn weerhouden.

De uitwerking van de nieuwe instrumenten is opgenomen in het nieuwe Landinrichtingsdecreet. Het voorontwerp van decreet is voor de tweede keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering en kan op korte termijn bij het Vlaams Parlement worden ingediend.

In het kader van de nieuwe instrumenten opgenomen in het voorontwerp van Landinrichtingsdecreet zal het Rubiconfonds worden geheroriënteerd zodat het kan worden ingezet om conflicten tussen ruimtelijke bestemmingen in het kader van overstromingen op te

lossen. Het CIW werkte een ontwerp van besluit uit. De bedoeling is de middelen van het fonds te kunnen aanwenden voor planschadevergoedingen en planschadekosten als gevolg van een herbestemming en in functie van het behoud van de waterbergingscapaciteit.

In opvolging van het recente arrest van het Grondwettelijk Hof werd eerder aan de commissie al een lijst overgemaakt met alle uitvoeringsplannen die volgens het integratiespoor werden opgesteld. De minister kan niet uit het hoofd zeggen welke RUP's waterbeheersingswerken bevatten. De RUP's en de op basis daarvan verleende vergunningen zijn op zich niet onwettig. Het is wel mogelijk dat een belanghebbende een procedure start waardoor ze worden vernietigd, maar de uitvoeringsplannen en de vergunningen zijn rechtsgeldig verleend.

Mevrouw *Gweny De Vroe* antwoordt dat ze uit de rondgedeelde lijst niet kan opmaken of het om waterbeheersingswerken gaat. De bevoegde minister zou toch moeten weten of er waterbeheersingswerken in die RUP's zijn opgenomen.

Minister *Joke Schauvliege* verwijst daarvoor naar de minister bevoegd voor de ruimtelijke ordening.

De bekkenbesturen hebben beleidsvoerend vermogen aangezien ook de lokale besturen erin vertegenwoordigd zijn.

De minister gaat ook in op de vraag van mevrouw De Vroe over de samenwerking tussen de waterbeheerders onderling enerzijds en de samenwerking met de verzekeringen anderzijds. Het is de bedoeling dat al de waterbeheerders samenwerken in de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid. Met de verzekeringsmaatschappijen en de vastgoedsector wordt samengewerkt bij het aanduiden van de overstromingsgevoelige gebieden.

De heer *Bart Martens* vult aan dat de brandverzekering waterschade moet dekken, met uitzondering voor percelen gelegen in overstromingsgevoelige gebieden die bij koninklijk besluit worden afgebakend. De vraag is of dit wel de meest accurate wijze van aanduiding is. De Vlaamse kaarten zijn geüpdatet na recente overstromingen. Er zou een systeem moeten komen om in overleg met het federale niveau de kaarten in dat koninklijk besluit aan te passen. Het is niet duidelijk in hoeverre deze nog actueel zijn. In de gebieden met overstromingsrisico zijn de verzekeringsmaatschappijen vrij om zelf de extra premie voor waterschade door overstromingen te bepalen, er is daar geen automatische dekking via de brandverzekering.

Minister *Joke Schauvliege* beaamt dat dit een federale aangelegenheid is, maar dit neemt niet weg dat de kaarten met de sector werden overlegd. Ze neemt aan dat de sector met het federale niveau overlegt om de kaarten aan te passen. De minister zal de laatste stand van zaken opvragen.

Zoals al vermeld, zitten de verschillende beleidsdomeinen samen in de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid. Andere beleidsdomeinen zijn in ieder geval betrokken partij, bijvoorbeeld het plattelandsbeleid omdat waterbeleid ook doorwerkt in erosiebestrijding. Uit een analyse blijkt dat al in veel gemeenten aan erosiebestrijding wordt gedaan. Misschien moet er dwingender worden opgetreden. Daarover is er samenspraak met het beleidsdomein Landbouw. De minister zal een laatste stand van zaken van dat overleg opvragen. Een analyse wordt gemaakt of men niet op een andere wijze kan werken dan met vrijwillige beheersovereenkomsten of via de erosiecoördinatoren in gemeenten.

De minister verwijst naar het CIW-rapport en de toelichting, waaruit blijkt dat er wel degelijk wordt gewerkt aan intelligente sturing van waterkunstwerken. Er wordt gestreefd naar een goede afstemming.

De minister vindt de verwijzing van de heer Sanctorum naar de speerpuntgebieden vreemd. Inzake de speerpuntgebieden gaat het over de ecologische toestand van het water en niet over de beheersing van wateroverlast.

De middelen voor het Sigmaproject zijn een bevoegdheid van de minister van Openbare Werken.

Voor de hemelwaterplannen wordt er aan de gemeenten een methodologie ter beschikking gesteld. De minister ziet niet in waarom gemeenten de mogelijkheid tot het opstellen ervan zouden negeren en meent dat er niet steeds een dwingende verplichting nodig is.

De evaluatie van de watertoets is een bevoegdheid van minister Muylers, bevoegd voor de ruimtelijke ordening. De minister zal vragen dat de evaluatie ter beschikking kan worden gesteld. Ook de handhaving van de watertoets, in de zin van de doorwerking van de resultaten ervan in de stedenbouwkundige vergunning en bij de eigenlijke bouw, is zijn bevoegdheid.

De watertoets die bij een vergunningsaanvraag wordt toegepast is verbeterd en duidelijker. Vrijblijvend is er ook een checklist voor wie informatie wil over vastgoed om een goede keuze te kunnen maken bij bijvoorbeeld een aankoop.

De heer *Bart Martens* meent dat de handhaving van de watertoets een gedeelde bevoegdheid is van Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening.

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt vervolgens op de vraag van de heer Sanctorum over de IHD. Bij de creatie van overstromingsgebieden wordt er gewerkt aan een goede ecologische toestand, dat is ook in de toelichting vermeld. Dit wordt dus steeds meegenomen in de projecten.

Er is een globale visie op bevaarbare en onbevaarbare waterlopen. De uitwerking daarvan gebeurt ook via de bekkenbeheerplannen. In de wateruitvoeringsplannen wordt concreet afgesproken wat wanneer wordt uitgevoerd en door welke instantie. Het is volgens de minister niet zo dat er niet zou worden doorgewerkt aan overstromingsgebieden en dergelijke omdat er gelijktijdig grote projecten aan de bevaarbare waterlopen gebeuren. Er wordt vaak overlegd tussen Waterwegen en Zeekanaal en de Vlaamse Milieumaatschappij. Naast de officiële instantie, de CIW, zijn er nog talrijke overlegmomenten. Signalen dat het overleg niet goed zou zijn, hebben de minister nog niet bereikt.

De hercategorisering van de waterlopen gebeurde in overleg met de provincies en lokale besturen. De beslissingen worden niet van bovenaf opgelegd. De lokale besturen dienen een eigen visie te ontwikkelen en dat vraagt soms tijd

De minister herhaalt dat financiële instrumenten zijn opgenomen in het nieuwe Landinrichtingsdecreet. De ontwerpen van besluit voor het Rubiconfonds worden opgesteld.

3. Replieken

De heer *Bart Martens*, voorzitter, concludeert dat de goedgekeurde resolutie van 7 juli 2011 over wateroverlast een belangrijke doorwerking heeft gekregen in het beleid. Hij vermeldt de aanpassing van het DIWB en de vereenvoudiging van de planfiguren, de ste-

denbouwkundige verordening inzake hemelwater, de aanpassing van de code van goede praktijk voor rioleringen, de informatieplicht voor vastgoedmakelaars, de aanpak van de signaalgebieden. Een aantal aanbevelingen zijn inderdaad nog niet gerealiseerd, onder meer omdat het decreterende werk tijd vergt. Dat geldt bijvoorbeeld voor het Landinrichtingsdecreet met een aanpassing van het instrumentarium. De CIW vermeldt in het rapport dat ze nog in 2013 een voorstel tot heroriëntering van het Rubiconfonds formuleert. Ook het ontwerp van decreet houdende de aanpassing van de indeling van onbevaarbare waterlopen is aangekondigd. Bij de bespreking van de beleidsbrieven kan de uitvoering van de aanbevelingen verder worden opgevolgd.

De heer *Hermes Sanctorum* begrijpt de reactie van de minister niet op de vraag over de speerpuntgebieden. Wateroverlast is één van de elementen in de integrale aanpak van de speerpuntgebieden. Het lid wil weten in welke mate de projecten op schema zitten.

Over de 11.000 hectare signaalgebieden is er een afweging gemaakt. Een groot deel lijkt niet prioritair te zijn. Over hoeveel hectare gaat het bij de eerste reeks waarover in 2013 moet worden beslist en wanneer zal dat gebeuren?

Over hoeveel hectare gaat het bewarende beleid inzake de signaalgebieden? In welke mate is er een overzicht van de overstromingskans zodat het bewarend beleid ook vanuit de lagere niveaus vorm kan worden gegeven?

De heer Sanctorum hoopt dat de gemeenten hemelwaterplannen zullen opstellen. Ze zijn belangrijk en nuttig, maar zonder incentive vreest hij dat vele gemeenten dit zullen nalaten.

Mevrouw *Gweny De Vroe* wil verduidelijking over de nog te behandelen ontwerpen van decreet. Staat het heractiveren van het Rubiconfonds in het Landinrichtingsdecreet dan wel in een voorstel van het CIW?

Ook mevrouw *Tine Eerlingen* informeert naar de concrete timing van de behandeling van het voorstel over het Rubiconfonds.

Ze laat ten aanzien van de heer Sanctorum opmerken dat de infiltratievrijstelling in de verordening inzake de opvang van hemelwater geldt voor een terrein van 250 m². Dat zijn kleine terreinen en het lid meent dat er in grote stedelijke ontwikkelingen een collectief systeem zal worden opgelegd.

De minister stelde dat er regelmatig overleg is tussen de VMM en Waterwegen en Zeekanaal. De aandacht van mevrouw Eerlingen gaat vooral naar het gewestgrensoverschrijdende overleg, met onder meer Wallonië. Hoe verloopt dat overleg? Is er daar nog een intensifiëring mogelijk?

Minister *Joke Schauvliege* verduidelijkt dat de aanpak van de speerpuntgebieden onder het maatregelenprogramma van de kaderrichtlijn Water valt en dus niet direct met wateroverlast te maken heeft. De minister zal een stand van zaken laten bezorgen.

De al aangehaalde 1400 hectare signaalgebieden betreffen de eerste reeks. Daarover moet voor einde 2013 een beslissing worden genomen.

Het opstellen van hemelwaterplannen is in het belang van de gemeenten. Het zou goed zijn als ze die samen met de rioleringsplannen zouden uitwerken.

Een aantal inrichtingsinstrumenten zijn opgenomen in het aangekondigde Landinrichtingsdecreet. Daarnaast wordt een ontwerpbesluit over het Rubiconfonds door het CIW voorbereid waarin wordt vastgelegd hoe het Rubiconfonds kan ingezet worden bij een bestemmingswijziging. Dit zal weldra aan de minister bevoegd voor de ruimtelijke ordening worden bezorgd voor verdere afhandeling in de Vlaamse Regering.

Er is niet alleen intern overleg maar ook over de gewestgrenzen heen. In de internationale riviercommissies zit iedereen samen, ook Wallonië. Als er concrete indicaties zijn dat het overleg niet goed verloopt, vraagt de minister die aan haar te melden. De minister is bereid om indien nodig actie te ondernemen. Ze verkeert echter in de overtuiging dat het overleg nu beter verloopt dan vroeger.

Bijkomende antwoorden

De commissie beslist dat de antwoorden op vragen die tijdens de gedachtewisseling niet onmiddellijk konden worden beantwoord als bijlage bij het verslag kunnen worden gevoegd. Minister Joke Schauvliege zal voor een gecoördineerd antwoord zorgen.

Bart MARTENS,
voorzitter

Gwenny DE VROE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CIW	Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid
DIWB	decreet betreffende het integraal waterbeleid
EG	Europese Gemeenschap
GOG	gecontroleerd overstromingsgebied
IHD	instandhoudingsdoelstelling
MER	milieueffectrapportage, milieueffectrapport
MPC	Model Predictive Control
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij

BIJLAGE

Bijlage: Bijkomende antwoorden op de vragen naar aanleiding van de gedachtewisseling over de stand van zaken van de uitvoering van de resolutie van 7 juli 2011 betreffende het beheersen van wateroverlast in het kader van een integraal waterbeleid

Het betreft een gecoördineerd antwoord van ministers Crevits, Schauvliege en Muyters.

Stand van zaken overleg landbouw dwingend karakter erosiebestrijdingsmaatregelen

Vandaag biedt de Vlaamse overheid twee soorten beheerovereenkomsten erosiebestrijding. Het gaat enerzijds over pakketten die de gevolgen van bodemerosie verzachten via het aanleggen en het onderhouden van grasstroken en anderzijds over pakketten die de bodemstructuur verbeteren zodat de bodem beter beschermd is tegen de kracht van het afstromende water (directe inzaai of niet kerende bodembewerking).

Na intens overleg tussen de kabinetten van de ministers van Landbouw en Leefmilieu en de landbouworganisaties en de betrokken administraties groeit er stilaan een consensus over een nieuwe set van brongerichte maar ook voor de sector haalbare maatregelen, die vanaf het volgende teeltseizoen van toepassing kunnen of zullen zijn. Doel is om tussen 2014 en 2018 gefaseerd aangepaste verplichte erosie maatregelen in te voeren.

Er wordt in eerste instantie geopteerd voor brongerichte maatregelen die de kwaliteit van de bouwlaag intact houden. Dit houdt in dat landbouwers op de meest erosiegevoelige percelen verplicht zullen zijn om aangepaste teelten en teelttechnieken te gebruiken.

We hebben geopteerd voor een gefaseerde aanpak. Een aantal van die technieken, zoals de niet-kerende bodembewerking of het aanleggen van drempeltjes in aardappelrijen, zijn immers nog niet algemeen ingeburgerd, en het vraagt zowel voor de betrokken boeren als voor de loonwerkers enige tijd om zich aan te passen. Begeleiding en voorlichting zijn hiervoor essentieel en zullen de nodige aandacht krijgen. Er is ook rekening gehouden met het feit dat voor het toepassen van bepaalde technieken zoals de niet-kerende bodembewerking, nog beheersovereenkomsten lopen, die gerespecteerd zullen worden.

Naast deze nieuwe verplichtingen is het de bedoeling om bepaalde erosie maatregelen als vrijwillige beheersovereenkomsten in het toekomstige PDPO III (2015-2020) te behouden. Het betreft maatregelen die moeten voorkomen dat er, ondanks brongerichte maatregelen, toch afstroming gebeurt van modder in waterlopen en naar bebouwde gebieden. Het gaat dan bijvoorbeeld om erosiedammen of te behouden grasbufferstroken.

Ook andere initiatieven die specifiek gericht zijn op een gemeentelijke aanpak via de opmaak van erosiebestrijdingsplannen, het aanstellen van erosiecoördinatoren en het uitvoeren van erosiebestrijdingswerken, blijven behouden.

Stand van zaken speerpuntgebieden

Bij de goedkeuring van de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas werd beslist te werken met 21 speerpuntgebieden. Dit zijn gebieden waar in 2015 (in 7 gebieden) de goede toestand of (in 14 gebieden) een aanzienlijke verbetering van de toestand van het water vooropgesteld wordt. In de speerpuntgebieden worden verschillende maatregelen ingezet en op elkaar afgestemd om de doelstellingen te bereiken. De speerpuntgebieden worden beschouwd als voorbeeldprojecten van integraal waterbeheer. Verder werden generieke maatregelen voorbereid die moeten bijdragen tot een algemene verbetering van de toestand van het water.

Stand van zaken in het najaar van 2012: van de 61 geplande acties in speerpuntgebieden zijn 2 acties voltooid, waren 46 in uitvoering en 10 acties nog niet opgestart. 3 acties zul-

len niet meer uitgevoerd worden. 16 acties hebben vertraging opgelopen. De vertragingen zijn voornamelijk te wijten aan een heroriëntering van het budget naar maatregelen tegen wateroverlast, na de zware overstromingen van 2010.

Een nieuwe stand van zaken van de voortgang van de maatregelen in de speerpuntgebieden is in voorbereiding.

Evaluatie CIW vernieuwde watertoets

De nota over de evaluatie van de vernieuwde watertoets, zoals goedgekeurd op de vergadering van de CIW d.d. 10/10/2013 wordt aan de commissieleden bezorgd.

Onder punt 4 van de nota staan de conclusies van de evaluatie. Globaal kan gesteld worden dat de beoordeling van de watertoets door zowel advies- als vergunningsverleners er zeer sterk is op vooruitgegaan. Op nagenoeg alle punten is er een vooruitgang tot soms zelfs spectaculaire vooruitgang in vergelijking met de evaluatie in 2010.

Stand van zaken overleg met de federale overheid over kaarten in het kader van de verzekering tegen overstromingen

In Vlaanderen is in 2013 prioriteit gegeven aan het opmaken van de overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten in uitvoering van de Overstromingsrichtlijn. Deze kaarten worden eind 2013 ontsloten voor het publiek.

Deze kaarten zijn tot stand gekomen op basis van de meest recente modelleringsgegevens waarin ook alle nieuwe beschermingswerken zijn geïntegreerd. De doorwerking van deze overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten in bestaande kaarten is momenteel opgestart en zal deel uitmaken van het CIW werkplan 2014. Met bestaande kaarten wordt onder andere de laag van effectief overstromingsgevoelige gebieden en mogelijk overstromingsgevoelige gebieden bedoeld, die onder meer in de watertoets en voor de informatieplicht worden gebruikt. De risicozones zelf vormen een deel van de effectief overstromingsgevoelige gebieden.

Als de kaarten geactualiseerd zijn (medio 2014), zal de kaart met de geactualiseerde risicozones overgemaakt worden aan de federale overheid met de vraag deze wettelijk te verankeren.

Lijst waterbeheersingswerken die mogelijk rechtsgrond verliezen door arrest Grondwettelijk hof

De gewestelijke RUP's die gevat zijn door het arrest van het Grondwettelijk Hof van 31 juli 2013 over het integratiespoor hebben geen rechtstreekse relatie met geplande werken in het kader van waterbeheersing. Voor de provinciale en gemeentelijke RUP's geldt eveneens dat er geen specifieke werken in functie van het integraal waterbeheer worden getroffen. Er zijn met andere woorden geen gewestelijke, provinciale of gemeentelijke RUP's gevat die specifiek zijn opgemaakt om waterbeheersingswerken mogelijk te maken.

Uiteraard faciliteren de meeste RUP's – in het kader van de watertoets – wel zo veel mogelijk ingrepen die mogelijke negatieve invloed op de waterhuishouding moeten tegengaan. Dat kan soms vertaald zijn in een specifieke zone voor waterbeheersing, maar dan in functie van bijvoorbeeld een groot regionaal bedrijventerrein – dat is bv. zo in deelplan 'Menen-West' van het provinciaal RUP afbakening kleinstedelijk gebied Menen of het deelplan 'De Prijkels' in het provinciaal RUP voor de afbakening van het kleinstedelijk gebied Deinze. Die PRUP's zijn evenwel niet specifiek opgemaakt voor waterbeheersingswerken.

Stand van zaken heroriëntering Rubiconfonds

Naar aanleiding van de conceptnota signaalgebieden heeft het departement Ruimte Vlaanderen, samen met de VMM, een ontwerp van uitvoeringsbesluit opgemaakt tot heroriëntering van het Rubiconfonds. Met dit ontwerpbesluit wordt een heroriëntering van de middelen voorzien van projectgebonden subsidies naar subsidies in relatie tot het flankerend beleid.

Na bespreking keurde het CIW op 10 oktober laatstleden het ontwerpbesluit principieel goed, mits bijkomend juridisch advies. Ik heb intussen dit ontwerpbesluit ontvangen. Eerstdaags zal ik dan ook overleggen met de collega-ministers in functie van een principiële goedkeuring van dit besluit.

Verordening hemelwater

In de nieuwe verordening wordt infiltratie op eigen terrein verplicht voor alle vergunningsplichtige werken, behalve in beschermingszones I en II van een drinkwatergebied.

De verordening bepaalt verder een uitzondering voor kleine kavels, kleiner dan 250 m². Dit is bewust gedaan om negatieve effecten op aanpalende percelen te vermijden. Bij kleine percelen, vaak in een stedelijke context, is de plaatsing van een infiltratievoorziening in de tuinzone nagenoeg onmogelijk. Infiltratie is bovendien niet aangewezen in een strook van 2m rond de gebouwen of de perceelsgrenzen, om eventuele overlast bij de burens te vermijden. Indien het gaat om nieuwe verkavelingen of stedelijke ontwikkelingen wordt collectieve infiltratie en buffering verplicht (art. 12). De voorzieningen worden hierbij gedimensioneerd op de som van de verharde oppervlakte aan wegen + 80 m² per kavel binnen de nieuwe verkaveling. Op deze manier kan de vrijstelling voor individuele infiltratievoorzieningen op kleine kavels, kleiner dan 250 m², opgevangen worden. Dit leidt ook tot efficiëntieverhoging van de voorzieningen en een besparing van de kosten.

Stand van zaken financiering Sigmaplan

De realisatie van het geactualiseerde Sigmaplan wordt verder voorbereid, uitgewerkt en opgevolgd in nauw overleg met de verschillende stakeholders.

Voor 2014 heeft de Vlaamse Regering alvast 8,5 mio euro extra kredieten toegewezen (+/- 40 mio euro in 2014) voor de realisatie van projecten uit het geactualiseerde sigmaplan.